

# Diş tedavileri üzerine

**Afyon'dan Mehmet Kenar: “Diş dolguları ve kaplamalar caiz midir? Abdest ve gusle engel teşkil ederler mi? Bazı kimseler Malikilere ittibâen olabileceğini, ancak bu durumda da daha önce kılınan namazların kaza edilmesi gerektiği ya da Maliki mezhebine göre niyet edilmesi gerektiğini söylüyor. Bu ne demektir?”**

Diş dolguları ve kaplama ile ilgili içtihatların temelinde Arfece b. Esad'ın (ra) rivayet ettiği bir hadis bulunmaktadır. Söz konusu hadiste Arfece (ra) diyor ki: “Cahiliye devrinde Külâb savaşında burnum kırıldı. Gümüş burun yaptırdım. Bilâhare bu kokunca Allah Resûlü (asm) altın burun yaptırmamı emretti.”<sup>1</sup>

Bu hadiste âlimler iki hususu tesbit ediyorlar:

1- Zaruret olunca altının tedavi amaçlı kullanılmasının caiz olduğu. 2- Hastalanan ve kesilen bir uzvun, meselâ çürük dişlerin muhtelif maddeler kullanılarak tedavisinin caiz olduğu.

Gusûlde mazmaza ve istinşak, yani ağız ve burunu yıkamak Hanefî ve Hanbelî mezheplerine göre farz; Malikî ve Şafiî mezheplerine göre ise sünnet. Abdestte ise ağız ve burunu yıkamak sadece Hanbelî mezhebinde farz; diğer mezheplerde sünnet. Bu durumda dişlere yapılacak ve yapıştırılacak kaplama veya dolgu malzemesi, ağız yıkamayı farz kabul edenlere göre problem teşkil etmekte; sünnet kabul edenlere göre problem teşkil etmemektedir. Çünkü ağız yıkamayı farz kabul edenlere göre, dişin arasına sertçe ve su geçirmeyen bir madde kaçtığında, bu maddenin altına su geçmemiş ise gusûl sahih olmaz. Ama sünnet kabul edenlere göre dişin arasına kaçan maddenin altına su temas etmemiş olsa bile gusûl sahihtir; çünkü ağız yıkamak farz değildir.

Burada; ‘Bir mesele bazı mezheplerde farz olduğu halde, neden diğer bazı mezheplerde sünnettir? Efendim hak bir değil midir,’ denmesin sakın! Evet, hak birdir; ama İslâmiyet’in içtihatlarına kapısı açıktır. Allah dileseydi ağız ve burnu bol su ile yıkamayı da âyetinin içinde zikreder ve bu mesele tartışmasız farz kılınmış olurdu. Zikretmemiş olması ümmet için “ihtilâf” rahmetini doğurmuş ve bu rahmet neticesinde, meselâ diş dolgusu ve kaplaması meselesinde daha rahat bir çözüme kavuşmuş bulunmaktayız.

Bu ihtilâfa neden işaret ediyorum? Müslümanların çözüm zenginliğini açık ve net olarak vurgulamak için. Yani diş tedavisi zarûretine binaen dolgu veya kaplama yaptıran bir Müslüman, hangi mezhepten olursa olsun; Malikî ve Şafiî mezhebinin içtiihadından istifade edebilir. Böyle bir Müslüman'ın yaptığı guslün, Hanefî mezhebinde tartışmalı olsa bile, Malikî ve Şafiî mezheplerinde tartışmasız sahih oluşu kendisi için yeterlidir. Guslü sahihtir. Bunun için, ne mezhep değiştirmeye, ne namazları kaza etmeye, ne de o mezheplere göre niyet etmeye ihtiyaç yoktur. İbadet için niyet yapması yeterlidir.

Demek oluyor ki, diş tedavisi zaruretiyle Malikî ve Şafiî mezheplerinden istifade eden Hanefî bir Müslüman'ın, kendi mezhebinde kıldığı namazlar ve yaptığı ibadetler sahihtir. Mezhepler ihtilâf kaynağı değil; çözüm kaynağıdır. Mezheplerin ihtilâflı içtihatları bizim zenginliğimizdir.

Öte yandan, Hanefî mezhebinde de, tedavi amaçlı altından diş taktırmak yukarıdaki hadis-i şerif esas alınarak İmam-ı Muhammed'e göre caiz görülmüştür. Bu görüş İmam-ı Azam'ın hocasının hocası olan İbrahim en-Nehâî'ye de dayandırılmaktadır. Ayrıca bu mezhepte, parmak uçlarına ve tırnak altlarına yapışık olan şeyleri gidermenin güç olduğu durumlarda, ekmekçi ve boyacı gibi san'atkârların bu şekilde aldıkları abdest ve gusüllerinin sahih olduğuna hükmedilmiştir. Hanefî fukahâsından El-Kâsânî ve El-Kerhi de yerinden oynayan dişi altın ile bağlamayı caiz görmüşlerdir. İmam-ı Azam ise oynayıp düşecek olan dişi bağlamak için altına değilse bile, gümüşe cevaz vermiştir.<sup>2</sup>

Dişlerin kaplanması meselesi Bedüzzaman Hazretlerine de sorulmuş; Bedüzzaman, Şafiî olmasına rağmen, bu soruya, gusûlde ağız yıkamanın farz olduğuna hükmedenlere göre cevap vermiştir. Bedüzzaman, diş meselesinin umûm'ül-belvâ olduğunu, yani ümmetin diş sağlığı ile ilgili umumî bir problemi olduğunu; güvenilir ve işinde uzman bir doktorun ihtiyaç göstermesi hâlinde yapılan kaplamanın veya dolgunun ağızın zahirinden çıkarak batını hükmüne geçtiğini; binaenaleyh, kaplama veya dolgu altının gusûlde yıkanmamasının guslü iptal etmeyeceğini ve kaplamanın yıkanmasının, dişin yıkanması yerine geçeceğini bildirmiş; yaralar üzerindeki sargılar için verilen fetvayı da örnek göstererek "zarurî ihtiyaca binaen" kaydıyla diş kaplamayı ve diş dolgu yaptırmayı caiz görmüştür.<sup>3</sup>

## **Dipnotlar:**

1- Nesâî, Süslenme, 41.

2- F.Hindiyye, 12/60

3- Barla Lâhikası, s. 157